

Alþingi

Allsherjar- og menntamálanefnd

b.t. nefndasviðs

Reykjavík, 17. maí 2023

Efni: Þingskjal 1527-979. mál

Vísað er til umsagnarbeiðni allsherjar- og menntamálanefndar um framangreint frumvarp.

Tilfni lagasetningarinnar er sagt vera innleiðing á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1808 frá 14. nóvember 2018 um breytingu á tilskipun 2010/13/ESB um hljóð- og myndmiðlunarþjónustu.

Sýn hf. hefur á undanförnum árum sent bæði ráðuneyti og Alþingi umsagnir um frumvörp eða áform um lagasetningu. Í öllum þeim umsögnum hefur verið óskað eftir jafnari samkeppnisstöðu einkarekinna miðla, annars vegar gagnvart Ríkisútvarpinu og hins vegar gagnvart erlendum samfélagsmiðlum og streymisveitum.

Hefur ráðherra málaflokksins ítrekað lýst sig sammála markmiðinu um jafnari samkeppnisstöðu, sem og einstakir þingmenn. Þá hefur allsherjar- og menntamálanefnd áréttað mikilvægi þessa í nefndarálitum.

Þrátt fyrir þetta bólar ekkert á viðleitni stjórnvalda eða löggjafans í þá veru að hrinta þeim áformum í framkvæmd, umfram að festa í sessi gamaldags ríkisstyrkjakerfi. Í fyrirbyggjandi frumvarpi er til að mynda þvert á móti að finna ákvæði sem munu íþyngja innlendum fjölmiðlaveitum enn frekar. Í kafla greinargerðarinnar þar sem svokölluðu samráði er lýst, endurspeglast viðhorf frumvarpshöfunda. Ekki er leitað neinna lausna við ábendingum um hvernig jafna megi samkeppnisstöðuna og fyrirbyggjandi tillögur hagsmunaaðila sagðar í andstöðu við EES rétt. Á sama tíma virðist ekki skorta viljann til að íþyngja innlendum veitum, allt með vísan til þess að verið sé að innleiða EES reglur, sbr. upptalning hér að neðan:

1. Enn frekari auglýsingatakmarkanir vegna tóbaksvarna og kostaðs barnaefnis, sbr. 24. gr.
2. Aukin refsíabygð fjölmiðlaveitu, sbr. 12. gr.
3. Enn frekari skyldur varðandi auðkenningu efnis sem talið er skaðlegt börnum og vinnslu persónuupplýsinga barna, sbr. 13. gr.
4. Enn frekari skyldur gagnvart sjón- og heyrnarskertum, sbr. 11., 14. og 15. gr.
5. Enn frekari skyldur um upplýsingagjöf til fjölmiðlanefndar, sbr. 3. gr.
6. Enn frekari skyldur um upplýsingar gagnvart notandum, sbr. 16. gr.
7. Enn frekari takmarkanir varðandi vöruinnsetningar, sbr. 21. gr.

Í kafla 6 í greinargerð með frumvarpinu, mat á áhrifum, segir ranglega að í frumvarpinu felist skylda fjölmiðlaveitna að fjárfesta með beinum hætti í efni á íslensku sem nemur 6% af tekjum þeirra af áskriftargjöldum á Íslandi. Engin slík áform er að finna í einstökum ákvæðum frumvarpsins eða athugasemdum við einstakar greinar þess. Þetta hefði verið skref í áttina að jafnari samkeppnisstöðu og var til skoðunar í viðkomandi fagráðuneyti. Af einhverjum ástæðum var fallið var frá þeim áformum þótt ágreiningslaust sé að fullheimilt hafi verið skv. EES rétti að leggja til gjaldtöku eða fjárfestingakvöð. Á slíkar leiðir hefur Sýn ítrekað bent á í fyrri umsögnum. eru dæmi um allt að 15% fjárfestingakvöð eða skattlagningu í EES ríkjum, en slíkt skref hér á landi myndi vera raunveruleg tilraun til að jafna samkeppnisstöðu. Vísast um þetta til fyrri umsagna.

Í stuttu máli er unnt að jafna samkeppnisstöðu einkarekinna miðla með margvíslegum hætti og skulu helstu leiðir nefndar. Flestar þessar leiðir eru þær sömu og bent var á í tillögum nefndar um bætt rekstrarumhverfi einkarekinna fjölmiðla frá 2018¹:

- Skattur eða fjárfestingakvöð á allar fjölmiðlaveitur sem nemur 15% af áskriftartekjum á Íslandi (Valkvætt. Ef hlutaðeigandi fjölmiðlaveita uppfyllir ekki fjárfestingakvöðina leggst skatturinn á).
- Dregið verði úr fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði
- Efnisveitur með starfsemi innan EES svæðisins beri sömu réttindi og skyldur samkvæmt fjölmiðlalögum, óháð því hvort þær eru undir lögsögu íslenska ríkisins eða annars EES ríkis
- Sömu reglur og gilda um textun og talsetningu fjölmiðlaveitna gildi um textun og talsetningu erlendra streymisveitna
- Sömu auglýsingatakmarkanir og gilda um innlendar fjölmiðlaveitur gildi um auglýsingar erlendra samfélagsmiðla og streymisveitna
- Innleidd verði í íslensk lög tilskipun ESB nr. 2019/790, um höfundarétt á stafrænum innra markaði. Samkvæmt henni verður mynddeiliveitum á borð við Google og Facebook gert að afla samþykkis réttihafa fyrir deilingu myndefnis, í þessu tilviki deilingu á fréttum og fréttatengdu efni. Jafnframt að rétthöfum verði heimilt að krefjast sanngjarns endurgjalds fyrir afnot af höfundaréttarvörðu efni sínu
- Tryggingargjald á fjölmiðlaveitur verði lækkað
- Virðisaukaskattur á fjölmiðlaveitur verði lækkaður eða afnuminn

Sýn sér ekki ástæðu til að fjalla frekar um einstök ákvæði fyrirbyggjandi frumvarps. Þess í stað er skorað á Alþingi að bregðast við þeirri alvarlegu stöðu sem uppi er og jafna samkeppnisstöðuna.

Í því sambandi hefur meirihluti allsherjar- og menntamálanefndar fyrir allöngu áréttað mikilvægi þess að vinnu við skattlagningu erlendra samfélags- og streymisveitna verði hraðað sem kostur er enda streymir þó nokkurt hlutfall af auglýsingatekjum úr landi. Er skorað á nefndina að láta verkin tala og fylgja eftir þessum áformum, enda fullreynt að slíkar tillögur komi frá viðkomandi fagráðuneyti. Raunverulegur vilji er allt sem þarf.

¹ Tillögur nefndarinnar voru eftirfarandi: a) Endurgreiðsla á hluta kostnaðar vegna framleiðslu á fréttum og fréttatengdu efni b) Ríkisútvarpið fari af auglýsingamarkaði c) Virðisaukaskattur á sölu og áskriftum á rafrænu formi og af hljóð- og myndefni eftir pöntun verði 11% d) Áfengis og tóbaksauglýsingar verði heimilaðar e) Endurgreiðsla á hluta kostnaðar vegna textunar og talsetningar f) Undanþáguheimildir frá textun og talsetningu g) Gagnsæi í kaupum hins opinbera á auglýsingum

Sýn telur einnig með nokkrum ólíkindum, miðað við þá forsögu sem rakin hefur verið að framan, að frumvarpið, sem sagt er innleiða ákvæði tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 2018/1808, geymi ekki ákvæði um gjaldtöku og/eða fjárfestingakvöð á erlendar streymisveitur. Slík ívilnandi ákvæði fyrir innlendar fjölmiðlaveitur eru fullheimil, sbr. 2. og 3. mgr. 13. gr. tilskipunarinnar. Við svo búið leggst Sýn alfarið gegn öllum breytingum í fyrirbyggjandi frumvarpi sem íþyngja enn frekar innlendum fjölmiðlaveitum.

Virðingarfyllst,

f.h. Sýnar hf.

Páll Ásgrímsson,

Framkvæmdastjóri lögfræðisviðs